

چرا در ایران به دیپلمات‌های سلامت آموزش دیده بیش از پیش نیاز داریم؟

رضا دهنویه،^۱ موسی بامیر،^۲ علی مسعود،^۳ آتوسا پورشیخعلی^۴

جناب آقای دکتر ملکی،

سردبیر محترم فصلنامه مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی،

مفهوم دیپلماسی سلامت جهانی، برای اولین بار، در سال ۱۸۵۱ م، زمانی که کشورهای اروپایی در اولین کنفرانس بهداشت درباره همکاری و هماهنگی برای بیماری‌های وبا، طاعون و تب زرد گرد هم آمده بودند، به طور عملیاتی، به کار گرفته شد.^(۱) اما با گذشت زمان، دیپلماسی سلامت جهانی در بین جوامع نقش و اهمیت بیشتری پیدا کرد؛ تا جایی که در سال‌های اخیر، به عنوان سازوکارهای بین‌المللی دولت‌ها برای پاسخگویی به تهدیدات سلامت جهانی و تبدیل آن به یکی از اولویت‌های اصلی جوامع، در سیاست خارجی شده است.^(۲)

۱. دانشیار مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، مرکز تحقیقات مدیریت ارائه خدمات سلامت، پژوهشکده آینده پژوهی در سلامت، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران؛ رایانامه: rdehnavi@gmail.com

۲. پژوهشگر علم‌سنجی، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، پژوهشکده آینده پژوهی در سلامت، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، ایران؛ رایانامه: bamir@ut.ac.ir

۳. دانشجوی دکترای تخصصی سیاست‌گذاری سلامت، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، پژوهشکده آینده پژوهی در سلامت، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، ایران؛ رایانامه: ali.masoudmj@gmail.com

۴. دانشجوی دکترای تخصصی آینده پژوهی در سلامت، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، پژوهشکده آینده پژوهی در سلامت، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، ایران؛ رایانامه: atousaprsh68@gmail.com

عبور سریع بیماری‌ها از مرزهای بین‌المللی و نیز انتقال ویروس‌های بیماری‌زا در جهان بدون مرز، و تهدید شدن صلح، رشد اقتصادی و زیست‌محیطی، کشورها را متوجه لزوم ارتباطات قدرتمند بین‌المللی در حوزه سلامت در بازار به سرعت در حال تغییر جغرافیای سیاسی کرده است.^۳

علاوه بر این، بسیاری از چالش‌های موجود در سلامت جهانی - از جمله طغیان سارس در سال ۲۰۰۳، ایدز، ایبولا و شیوع پاندمی‌ها، اپیدمی‌ها - از مرزهای ملی فراتر رفته و باعث ایجاد تقاضا برای سیاست‌های مناسب‌تر و هماهنگ‌تر دیپلماتیک در سطح جهانی شده است.^۴ چالش‌هایی از این قبیل، تصویر متفاوتی از دیپلماسی سیاسی در سطح بین‌الملل ارائه می‌کند، که با نگاه سنتی نسبت به مقولات مزبور متفاوت است. چنین نگاهی نیازمند تغییر رویکرد مدیریتی دیپلماسی از سطح ملی به فرا ملی است.

دیپلماسی سلامت فرا ملی، با تمرکز بر همکاری‌های مشترک منطقه‌ای و بین‌المللی، علاوه بر کمک به ارائه راهکارهایی برای مواجهه با چالش‌های یادشده، به بهبود روابط دیپلماتیک کشورها در سطح کلان نیز کمک می‌کند، و همین امر دیپلماسی سلامت را به یک استراتژی مهم برای دیپلمات‌های سلامت تبدیل کرده و ضرورت صلاحیت دیپلماسی در مدیریت مذاکرات را برای آن‌ها دوچندان کرده است.

با وجود این، یک دیپلمات سلامت نقش مهمی را در تأمین سلامت یک کشور و، حتی فراتر از آن، بهبود روابط خارجی، بازی می‌کند. میزان موفقیت در ایفای این نقش مهم نیازمند مهارت متناسب با دیپلماسی امروز جهان است و آموزش یکی از عوامل مهمی است که می‌تواند زمینه چنین مهارت‌هایی را برای دیپلمات‌ها فراهم کند.

اهمیت آموزش دیپلمات‌ها در سطح بین‌المللی تا آنجا است که مؤسسه آموزش و تحقیقات سازمان ملل (UNITAR)، به منظور پشتیبانی از همکاری دیپلماسی، دسترسی دیپلمات‌های کشورهای کمتر توسعه‌یافته و کشورهای در حال توسعه را به دوره‌های آموزشی برای فراگیری مهارت‌های دیپلماسی فراهم کرده است. فراهم آوردن زمینه چنین آموزش‌هایی در ایران می‌تواند نقطه عطفی در توسعه روابط دیپلماتیک سلامت باشد.^۵

از آنجا که ایران، با قرار گرفتن در منطقه پُر تنش خاورمیانه، با چالش‌ها و مسائل زیادی، به‌ویژه مسائل زیست‌محیطی (پدیده ریزگردها، خشکسالی)، مسائل اقتصادی و تحریم‌ها و جنگ‌های متعدد منطقه‌ای مواجه است، نیازمند دیپلمات‌های متخصص، همراه با دوره‌های آموزشی در زمینه ارتباطات و مسائل بهداشتی، روند مذاکرات، مهارت زبان دیپلماسی و مهارت دیپلماسی فرهنگی، اقتصادی و امنیتی است؛ تا بیشترین منافع را از پتانسیل شکلگیری روابط دیپلماتیک در حوزه سلامت به دست بیاورد.

با توجه به جایگاه استراتژیک دیپلماسی سلامت در مقطع کنونی ایران و اهمیت آموزش مهارت‌های دیپلماسی برای دیپلمات‌ها، ایجاد دوره‌های آموزشی برای آینده دیپلمات‌های حوزه سلامت در حوزه دیپلماسی ضروری است و باید به گونه‌ای باشد که زمینه آموزش مهارت‌های دیپلماسی، مذاکره و علوم مرتبط متناسب را برای یک دیپلمات فراهم آید.

۳۴۲

کتابنامه

1. Fidler DP. The globalization of public health: The first 100 years of international health diplomacy Bulletin of The world health organization. 2001; 79: 842-9
2. Brown M, Bergmann J, Novotny T, Mackey T. Applied global health diplomacy: profile of health diplomats accredited to the UNITED STATES and foreign governments. Global Health. 2018; 14: 2
3. Khodayari Zarnagh R. A closer look at the concept of global health diplomacy. Journal of the Iranian Institute for Health Sciences Research (IHSR). 2017; 5: 563-565
4. Ruckert A, Labonte R, Lencucha R, Runnels V, Gagnon M. Global health diplomacy: A critical review of the literature. Social science and medicine. 2016; 155: 61-72
5. UNU Office of Communications. Global Health Diplomacy Training for African CARTA Fellows. UKM Medical Centre. 2017

